

JAN FRÖHLICH:

Diferenční obchody v osnově občanského zákoníka.

Poznámky k §§ 1089 a 1090 návrhu superrevisní komise.

I. Terminologie.

Diferenční obchody jsou velmi častým předmětem soudních sporů a dlužno proto souhlasiti s tím, aby do nového občanského zákoníka byla nově pojata zevrubnější ustanovení o nich. Osnova umístila tyto předpisy v hlavě 37, nadepsané »Sázka, hra a smlouvy podobné«. Příslušná ustanovení jsou navržena takto:

»§ 1089.

(1) Byla-li ujednána smlouva o dodávce cenných papírů nebo zboží tak, že dodávka nemá býti provedena, nýbrž že má býti zaplacen jen rozdíl mezi cenou smlouvenou a cenou tržní nebo bursovní v době dodací (diferenční obchod), spravuje se smlouva ustanoveními o sázce a hře. Diferenční pohledávka však může býti zajištěna zástavním právem a hodí se ke kompensaci s pohledávkami dlužníkovými. Také zadržovací právo může býti provedeno a zápůjčku danou do diferenčního obchodu lze vymáhati.

(2) To platí stejně o smlouvách, kterými sice skutečné dodání a odebrání cenných papírů nebo zboží nebylo vyloučeno, při kterých však z poměrů, které oběma stranám byly nebo musily býti známy, je zřejmé, že nejde než o získání rozdílu dotčeného v prvním odstavci.

§ 1090.

Předpisy o sázce a hře neplatí při diferenčních obchodech se zbožím, když byly uzavřeny mezi osobami, s jejichž řádnou činností obchodní nebo živnostenskou hospodářsky souvisí uzavírání diferenčních obchodů. Námitku sázky a hry nemůže mimo to učiniti, kdo uzavřel diferenční obchod, náležící k předmětu jeho živnosti.«

Již ze zařazení diferenčních obchodů za hru a sázku lze si učiniti představu o tom, jak osnova nazírá na tyto smlouvy. Zřejmě je považuje za »smlouvy podobné«. Budiž zde již předem podotčeno, že terminologie, totiž označení jistých smluv jakožto diferenčních obchodů, není právě šťastná. Představa obchodních kruhů jest velmi málo jednotná. Představa právnických kruhů jest o něco jednotnější, třebaže jednotlivé

právnícké definice se v detailech neshodují.¹⁾ Mezi nazíráním obchodních a právních kruhů jest však naprostý rozdíl. Rozpor ten uniká zpravidla oběma stranám — jak obchodníkům tak i právníkům — hlavně pro shodný název těchto t. zv. »obchodů« a, jak se mně zdá, také jistým nedorozuměním. Vznikla tak právní představa, které v obchodním životě nic neodpovídá, a diskrepance mezi právní naukou a praktickým životem vedla k nejasnostem a rozporům, o kterých vydává svědectví množství soudních sporů. Bylo by skutečně zajímavé, zjistiti historicky přesně, jak vznikl v právní vědě nynější způsob definovati diferenční obchody. Snad by se ukázalo, že právnícká definice vymyslela něco, co v obchodním světě není a nebylo. Označení jistých smluv jakožto obchodů diferenčních není šťastné také proto, jelikož ve skutečnosti nejde o »obchody« ve smyslu obchodního zákona. Abych se vyhnul nejasnostem vznikajícím mnohoznačností názvu »diferenčních obchodů«, chci pojmenovati smlouvu podle § 1089, odst. 1. osnovy diferenční sázkou (název ten odůvodňuji níže sub II.) a smlouvy podle § 1089, odst. 2. osnovy smlouvami s diferenčním úmyslem.

II. Diferenční sázka.

Osnova v navrženém § 1089 označuje jakožto »diferenční obchod« smlouvu o dodávce cenných papírů nebo zboží, při které dodávka nemá býti provedena, nýbrž má býti zaplacen jen rozdíl mezi cenou smlouvenou a cenou tržní nebo bursovní v době dodací.

1. Podle osnovy jest tedy diferenční obchod především smlouvou dodací. Naše zákonodárství arci nezná smluv dodacích jakožto zvláštního obligačního typu. V našem právu uvádí sice obchodní zákon dodací smlouvu (Lieferungsvertrag, čl. 338, 271 č. 2), avšak upravuje ji shodně s právem občanským jakožto smlouvu trhovou. Není proto jasné, zda podle osnovy mají býti diferenční obchody pokládány za zvláštní druh smlouvy trhové resp. naopak, zda jen obchody ve formě trhové smlouvy vystupující mají býti posuzovány jako »obchody diferenční«. Vzniká zejména pochybnost, zda také komisionářská smlouva jest

¹⁾ Srov. definice citované v mé knize »O právní povaze bursovních obchodů s cennými papíry«, str. 71.

»smlouvou o dodávce« ve smyslu cit. ustanovení osnovy. Dosud totiž dávaly zpravidla případy komisionářské smlouvy judikatuře podnět, aby se zabývala diferenční námitkou.

2. Podle osnovy jest jedním z charakteristických znaků diferenčního obchodu smluvní ustanovení, podle kterého dodávka nemá být provedena. Osnova shoduje se v tom s obvyklými definicemi právní literatury. Avšak nelze popřít, že tento znak diferenčních obchodů představuje jakousi *contradictio in adiecto*. Jak si vysvětlíme smlouvu dodací, při které dodávka je vyloučena? Je-li taková smlouva možná, pak lze také sjednati smlouvu darovací, při které se nic nedaruje, nebo smlouvu nájemní, při které se vylučuje používání najatého předmětu atd. Nemůže běžeti o zvláštní typ smlouvy, neboť nelze si představit smlouvu, jež současně stipuluje dodání i nedodání. Může to být jen smlouva simulovaná, která navenek vystupuje jako smlouva dodací, »tajně« však je dodání vyloučeno podle pravého úmyslu stran. Avšak tím by nevznikl nějaký nový druh smlouvy, nýbrž bylo by nutno posuzovati smlouvu podle pravého úmyslu stran. V našem případě nebylo by ji možno považovati přes opačnou definici osnovy za smlouvu dodací, neboť dodání jest podle pravého úmyslu stran vyloučeno. Definice diferenčního obchodu jakožto smlouvy dodací, při které se dodání vylučuje, vzbuzuje vážné pochybnosti o tom, zda v obchodní praxi vůbec existuje taková nesrovnalá smlouva. A skutečně taková smlouva v obchodním světě v této formě neexistuje. Na tom nemění nic okolnost, že v nesčetných rozhodnutích soudy dospěly k názoru, že šlo o diferenční obchod v tomto smyslu. V žádném rozhodnutí nešlo skutečně a důsledně o smlouvu dodací, při které smluvně bylo dodání vyloučeno, nýbrž šlo o případy, ve kterých z různých indicií soud mohl logicky nejvýše vyvoditi obzvláště aleatorní povahu určitých spekulací. To je však podstatně něco jiného, než co je obsaženo v definici shora uvedené. Nic na tom také nemění okolnost, že soud sám podobné definice použil, neboť vychází z této definice jen zdánlivě. Co však máme říci o posudcích znalců, kteří přece o diferenčních obchodech mluví jako o něčem, co se v obchodním světě velmi často vyskytuje? Tu dlužno poukázati na nedorozumění, které v tomto směru panuje mezi obchodníky a právníky a o kterém bylo jedná-

no shora sub I. Lze zajisté představit si spekulaci engagement, při kterém kupitel nemíní si podržeti koupenou věc anebo při které prodatel nemíní prodanou věc z vlastních zásob dodat. Ba vlastně každá spekulace směřuje toliko k získání určité difference mezi kupní a prodejní cenou, aniž bychom mohli říci, že každá spekulace jest proto diferenčním obchodem, i nepřihlížíme-li k tomu, že spekulace není identická s jednotlivou smlouvou. Úplné provedení spekulace předpokládá alespoň dvě právnicky oddělené smlouvy, totiž nákup a prodej. Aby v jedné a téže smlouvě byl nákup a prodej téhož předmětu proveden, nelze si představit ani právnicky ani obchodně-technicky.

3. Podle osnovy má býti zaplacen jen rozdíl mezi cenou smluvenou a cenou tržní nebo bursovní v době dodací.

Smluveno jest tedy zaplacení jisté kursovní difference a proto se smlouva nazývá »diferenčním« obchodem. Kursovní difference jest v osnově vytčena ve shodě s většinou právnických definicí a z její formulace podává se vlastní podstata smlouvy ještě jasněji nežli z vyloučeného dodání smluvního předmětu. Nejde totiž o smlouvu, která by mohla sloužiti seriosnímu obchodu, nýbrž jde skutečně pouze o zvláštní druh sázky. Nazývám tuto smlouvu diferenční sázkou, abych se vyvaroval snadným nedorozuměním, která vnikají záměnou obchodních operací se smlouvou, jakou popisuje osnova. Dlužno připomenouti, že diferenční sázka vyskytuje se v praxi velmi zřídka. Některá rozhodnutí nejvyššího soudu zdají se sice nasvědčovati opačnému názoru, avšak v těchto případech nebylo jasně zjištěno, že by spekulace směřovala k získání kursovního rozdílu mezi kursem smluveným a kursem v den dodání.

V normálním případě jest spekulaci úmysl stran jiný. Proto také obchodní nazírání na diferenční obchody nemůže se krýti s formulací v osnově vytčenou. Při spekulacím obchodě musím počítati s kursovním rozdílem mezi koupí a prodejem. Jestliže na př. dne 15. června koupím nějaké cenné papíry nebo zboží k ultimu července za určitý smluvený kurs, pak nepočítám s kursovním ziskem, jenž se podává z rozdílu mezi tímto smluveným kursem a kursem k ultimu července. Abych mohl mluvit o kursovním zisku, musím přece cenné papíry nebo zboží pro-

dati. To se však nemusí státi právě k ultimu července, nýbrž mohu tak učiniti kdykoliv, jakmile považuji kurs za příznivý, tedy zejména kdykoliv před dodáním a kdykoliv po dodání koupeného zboží. Při každé spekulaci nutno rozlišovati zahájení a realizaci příslušného engagement a výsledek spekulace bude se řídit diferencí mezi zahájením a ukončením příslušného spekulativního podniku.

Že se spekulace realizuje právě v den dodání příslušných hodnot, není nijak pravidlem, ba naopak náhodou, která není nikterak typická. Připomenouti dlužno, že diferenční sázka ve formulaci osnovy předpokládá vždy lhůtní spekulaci, totiž časový rozdíl mezi dnem smlouvy a dnem dodání.

4. Co však jest diferenční obchod ve smyslu obchodního nazírání? Názory obchodníků rozcházejí se takovým způsobem, že lze směle říci, že v obchodních kruzích není jasné a jednotné představy. Možno slyšeti i názor, že téměř každý obchod je obchodem diferenčním, poněvadž téměř při každém obchodě jde o získání difference mezi nákupní a prodejní cenou. Většinou pak bývají za diferenční obchody považovány obchody ryze spekulativní, které vynikají obzvláštní hazardností a neseriosností. Hranice mezi seriosním a neseriosním obchodem jest arci v konkrétním případě velmi mlhavá. Jde pouze o rozdíl dynamický a nikoliv kvalitativní. V každém případě jsou »diferenční obchody« ve smyslu obchodního nazírání jen zvláštním druhem spekulativních obchodů a liší se proto od diferenční sázky tím, že a) nejde o jednotnou smlouvu, ve které by se uno actu dodávka smlouvala i vyloučila, nýbrž jde o spekulativní engagement, tedy o soubor smluv; b) není smlouveno plnění kursování difference mezi smlouveným kursem a kursem v den dodání, nýbrž jako při každé spekulaci má spekulant možnost realizovati kdykoliv; c) spekulace není omezena na lhůtní obchody. Každá spekulace vyžaduje z a h á j e n í a u k o n č e n í engagementu — tedy právnicky aspoň dvě smlouvy, zpravidla koupi a prodej. Kursování ztráta nebo zisk zjišťují se z obou těchto smluv. Naproti tomu diferenční sázka znamená zahájení i ukončení engagementu v jedné smlouvě, při čemž kursování difference se počítá tak, jako kdyby se spekulace realizovala zrovna v den dodání.

Uhrnem lze tedy říci, že smlouva osnovou vylíčená není do-

dávkou, nýbrž zvláštním druhem disimulované sázky, která nemá v obchodním životě pozitivního významu. Osnova sama vyhýbá se tomu, aby smlouvu označila jako sázku nebo hru a praví toliko, že smlouva se spravuje ustanoveními o sázce a hře.

III. Smlouvy s diferenčním úmyslem.

Právní předpisy dané pro diferenční sázku mají podle navrženého § 1089, odst. 2. platiti stejně o smlouvách, kterými sice skutečné dodání a odebrání cenných papírů nebo zboží nebylo vyloučeno, při kterých však z poměrů, které oběma stranám byly nebo musily býti známy, je zřejmé, že nejde než o získání rozdílu dotčeného v prvním odstavci.

Pokrok proti dosavadní literatuře a judikatuře vidím především v tom, že osnova správně rozeznává mezi smlouvami, které jsou si podobny jen zdánlivě. Dosavadní literatura a judikatura snažila se násilně vykládati všechny smlouvy tvrzením často jen fiktivním, že dodání je smluvně (a to zpravidla »mlčky«) vyloučeno. Osnova znamená tedy zřejmý pokrok potud, že přesně rozeznává mezi smlouvou, která dodávku vylučuje a smluvně zavazuje toliko k plnění kursovní difference, a mezi smlouvou, která směřuje k dodávce (dodávka není smluvně vyloučena) a při které plnění kursovní difference nemusí býti součástí smlouvy. Smlouvy tyto liší se tedy od diferenční sázky dosti podstatně; osnova je s diferenční sázkou také nesměšuje a neoznačuje je jako diferenční obchody. Arg. slova »to platí stejně« jakož i nadpis 37. hlavy: slova »a smlouvy podobné« (tedy množné číslo).

Rozdíl mezi obojím druhem smluv spočívá v tom, že diferenční sázka jest ve své podstatě disimulovanou sázkou sui generis, plnění kursovní difference jest vlastním předmětem smluvního slibu, kdežto naopak u smluv podle odst. 2. nejde o disimulovanou sázku a plnění kursovní difference není součástí smlouvy. Smlouvy tyto jsou charakterisovány pohnutkou. U diferenční sázky jest získání nahodilé kursovní difference přímým smluvním důvodem (causa proxima), u smluv podle odst. 2. jest získání kursovní difference konečným účelem (causa finalis), jinými slovy pohnutkou pro sjednání takových smluv. K takovým pohnutkám se podle všeobecné zásady obligačního práva při

úplatných smlouvách jinak zpravidla nepřihlíží, pokud se nestaly součástí smlouvy. Z této zásady má nyní navržený § 1089, odst. 2. tvořiti novou a důležitou výjimku. Jinak dlužno však s politováním podotknouti, že tento odstavec neodstraní dosavadní nejasnosti při výkladu diferenčních obchodů a nestane se tudíž dostatečnou překážkou pro zbytečné soudní spory. Není na př. zřejmé, o jaký druh smluv v těchto případech jde; podle smyslu a v souvislosti s odst. 1. bude se patrně i zde jednat o smlouvy dodací. Není též jasné, z jakých poměrů možno na diferenční úmysl souditi a jasnější dikce byla by zajisté na místě (na př. »majetkové poměry«). Není dále nic řečeno o tom, komu se má jednat o získání rozdílu, zda totiž kupujícímu či prodávajícímu či konečně oběma stranám.

Připouštím ovšem, že právnícky naprosto přesná formulace se zde sotva podaří. Smlouva s diferenčním úmyslem, jak ji líčí § 1089, odst. 2. není zcela přesně ohraničitelná. Jest to smlouva směřující k získání kursovního rozdílu, při čemž jest tento úmysl objektivně poznatelný. Uvážíme-li, že spekulantovi a konečně každému obchodníkovi jde konec konců jen o získání cenového rozdílu, vzniká velká otázka, který zvláštní druh spekulacních obchodů má osnova na mysli.

Ještě větší zmatek působí formulace kursovního rozdílu, při které se poukazuje opět na odst. 1. Zde nutno opakovati, že praktická spekulace nesměřuje k získání rozdílu mezi cenou smluvenou a cenou v době dodání, nýbrž nutně a vždy k rozdílu mezi cenou koupě a cenou prodeje. Konstruovati, jak činí osnova, zvláštní druh spekulacních smluv, při kterých strany spekulují na diferenci mezi kursem smluveným a kursem v den dodání, jest proto další nesrovnalostí, ledaže by se nežalovatelnost takových smluv měla omeziti na náhodný případ, kde se den realizace shoduje s dnem dodání. Nelze však nahlédnouti, proč má spekulant býti chráněn právě jen tehdy, když má (již předem?) úmysl realizovati svůj engagement právě v den, kdy dotyčné hodnoty mu budou dodány resp. odebrány.

IV. Výjimka pro insidery.

Navržený § 1090 osnovy rozeznává dva případy, ve kterých nelze vznésti »diferenční námitky«.

První případ předpokládá, že a) obě strany provozují řádnou obchodní nebo živnostenskou činnost, se kterou uzavírání diferencčních obchodů hospodářsky souvisí, b) předmětem obchodu jest zboží (a contrario cenných papírů), nemusí to však být právě zboží, které podle požadavků sub a) hospodářsky souvisí s obchodní činností smluvních stran nebo jedné z nich. Druhý případ vylučuje námitku »insidera« i proti »outsiderovi«. Insiderem jest v tomto případě osoba, která uzavírá po živnostensku takové diferencční obchody. Předmětem mohou být též cenné papíry.

V obou případech vychází osnova z nesprávné premisy, že sjednání diferencčních obchodů, t. j. diferencční sázky vylíčené sub II., může být předmětem obchodní činnosti resp. může s touto činností souviseti. To jest omyl. Předmětem obchodní činnosti nebo v hospodářské souvislosti s ní mohou být jen »diferencční obchody« ve smyslu obchodní mluvy, která jest arci — jak již podotčeno — dosti nepřesná při označování diferencčních obchodů. Nikdy však nemohou být předmětem obchodní činnosti ryzí diferencční sázky, na které dikce osnovy jasně poukazuje.

Obyčejně uvádí se mezi případy hospodářsky nutných nebo prospěšných a proto vždy seriosních diferencčních obchodů t. zv. »hedging«. Avšak hedgové obchody nesjednávají se ve formě diferencční sázky (§ 1089, odst. 1. osnovy), ačkoliv právnická literatura to tvrdívá.²⁾ Sjednávají se ve formě lhůtních obchodů a nijak se zevně od jiných lhůtních obchodů neliší. Budiž uveden jednoduchý příklad. Dovozece bavlny chce omeziti risiko kursovního poklesu zboží, který může nastati za dobu, nežli zboží obdrží a nežli má možnost je prodávati. Prodává proto bavlnu na lhůtu, ve které může přibližně počítati s prodejem koupeného zboží. Při poklesu kursu musí sice koupené zboží prodávati laciněji, avšak vydělá přibližně totéž na lhůtním hedgovém prodeji (předprodeji) bavlny, který nyní »kryje«, t. j. nakoupí na burse zboží, které jest povinen dodati v důsledku lhůtního prodeje. Při vzestupu kursu zase opačně vydělává na koupeném zboží a prodělává na lhůtním prodeji. Nikdo však dovozce nenutí, aby předprodej realizoval právě v den smluveného plnění, může podle bursovní tendence příslušné zboží koupiti již dříve, jinými slovy, jde o právnický naprosto samostatné smlouvy a nikoliv o jediný »diferencční obchod«. Podobně provádí se zajištění kursu devisového a nikoliv diferencční sázkou, nýbrž pravidelným obchodem lhůtním. Tak na př. vývozce, který prodal do ciziny zboží se splatností za 3 měsíce a nechce spekulovati na cizí měnu, předprodá devisu na 3 měsíce a před-

²⁾ Srov. na př. Pisko, Lehrbuch str. 240.

prodej splní při splatnosti devisou, jež ho dojde od zahraničního kupitele. V žádném z těchto případů nejde tudíž o diferenční sázku, nikde se smluvně dodávka nevyklučuje, nikde nesjednává se placení kursovního rozdílu mezi kursem smluveným a kursem v den dodání.

Ani premiový obchod není diferenčním obchodem ve smyslu § 1089, odst. 1. osnovy a to ani tehdy, může-li býti právnicky konstruován jako trhová smlouva s právem odstoupení proti úhradě odstupného. Premie musí býti placena i při neodstoupení, případně je écartem ceny trhové, nikdy však nepředstavuje neurčitou kursovní diferencí, tím méně diferencí mezi kursem smluveným a kursem v den dodání.

»Insider« není tudíž osnovou vyznačen ani správně ani přesně. Ke kterým obchodním živnostem náleží hospodářsky sjednávání diferenčních obchodů? U kterých je předmětem živnosti? Jak má býti příslušný důkaz u soudu proveden? Zpravidla asi znalci. Tedy důkaz nákladný a málo spolehlivý. Vhodněji by zákon zmocnil vládu, aby určila nařízením, kteří obchodníci a živnostníci nemají práva na diferenční námitku. Celkem však § 1090 zbytečně komplikuje budoucí spory o diferenčních obchodech. Návrh znalců, který uvádí důvodová zpráva a podle kterého diferenční námitka nemá příslušetí protokolovaným obchodníkům, jest mnohem jednodušší, jasnější a lepší.

V. Závěr.

Osnova při úpravě diferenčních obchodů vychází z několika nesprávných předpokladů, arci ve shodě s panující právníkou literaturou. Diferenční obchod vyznačený v § 1089, odst. 1. jest jen zvláštním druhem sázky a nelze tímto způsobem vymeziti smlouvu, která by zahrnovala též skutečné obchody, ať již seriosní čili nic, ať více či méně spekuláční. Nelze proto, jak činí navržený § 1090, mluvit o živnostenském provozování diferenčních sázek; takový druh »bookmakerů« neexistuje. Jest velmi obtížné, najíti hranici mezi seriosními a neseriosními lhůtními obchody, aniž by vzniklo nebezpečí zmatku a libovůle. Lze arci rozlišovati mezi smlouvami vážně míněnými a opačně (§ 869 obč. zák., § 783 osnovy).

Prakticky znamená však osnova nesporný a značný pokrok proti dosavadnímu zákonnému stavu a také proti návrhu subkomitétu, jež vlastně byl jen překladem § 764 něm. obč. zák. Diferenční obchody jsou podle osnovy omezeny na malý počet

případů. Osnova řeší dosud sporné otázky krytí, kompensace a retence, jakož i zápůjčky do diferenčních obchodů dané. Také ustanovení o insiderech (§ 1090) je nesporným pokrokem.

Nerozřešena zůstává však otázka diferenční námitky při komisionářských obchodech. Jak již uvedeno, jsou to zpravidla komisionářské obchody, při kterých bývá uplatňována diferenční námitka. Znění osnovy připouští dvojí výklad. Ježto se mluví o »dodávce«, o »dodání« a »odebrání«, nikoliv o »obstarání«, bylo by lze hájiti názor, že nelze namítati diferenční obchod u komisionářské smlouvy (s výjimkou samovstupu). Avšak ospravedlniti lze též výklad, podle kterého se §§ 1089 a 1090 vztahují všeobecně i na komisi. V každém případě mělo by býti jasně řečeno, že nelze diferenční námitku činiti tehdy, jestliže komisionář provedl příslušný krycí obchod. To jest podle judikatury našeho nejvyššího soudu sporné a mělo by proto býti zákonem upraveno. Nebyl by při této formulaci sice chráněn případ samovstupu, avšak toho také není třeba. Samovstup komisionáře jest totiž svou právní povahou něčím téměř stejně nesrovnalým jako dodací smlouva, při které se dodávka vylučuje. Nejen, že odporuje povaze komisionářské smlouvy, aby svěřený obchod byl přímo proveden osobou, která má jednatí ve věci cizí a nikoliv ve věci vlastní, ale i stanovení bursovního nebo tržního kursu jakožto rozhodujícího cenového měřítká představuje bludný kruh. Bursovní kurs vzniká z příkazů na burse provedených. Při samovstupu nemůže příkaz na bursovní kurs působiti a přece má tento kurs rozhodovati při provedení příkazu. Jistá spojitost mezi samovstupem a diferenční námitkou jest zřejmá. Není náhodou, že diferenční obchody činí potíže právě v zemích, které uzákonily samovstup komisionáře, totiž u nás, v Rakousku, v Maďarsku a v Německu. Jest pak na snadě otázka, byl-li problém vůbec správně postaven a není-li boj proti t. zv. diferenčnímu obchodu, který se prý podobá hře a sázce, bojem proti větrným mlýnům.

Chce-li však osnova setrvati při právní formulaci u nás obvyklé a identifikovati diferenční obchody s diferenční sázkou, pak bych doporučoval v podstatě: a) lepší a jasnější formulaci § 1089, odst. 2., a) vyloučení diferenční námitky proti komi-

sionáři, který provedl krycí obchod a c) odnětí diferenční námitky protokolovaným obchodníkům.

Bylo by arci též nutno zakročiti proti zneužívání samovstupu komisionáře, dále proti pokoutným komisionářům a bankéřům (bucketshops), případně proti lehkomyšlné a hazardní spekulaci. To však již přesahuje úkol osnovy občanského zákona.
